

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

09 august 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:
președinte – Nicolae Gordilă,
judecătorii – Constantin Alerguș, Elena Covalenco, Ion Guzun, Iurie Diaconu,
a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în
cadrul Procuraturii de nivelul Curții de Apel Cahul, Mihail Tomița, prin care
se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 19
ianuarie 2016, în cauza penală în privința lui

Popa Nicolae Gheorghe,

*născut la 16 martie 1981, originar și domiciliat în r-
nul Cahul, s. Crihana Veche.*

***Datele referitoare la termenul de examinare a
cauzei:***

- 1. de la 28 iulie 2014 - pînă la 11 iunie 2015 (instanța
de fond);*
- 2. de la 09 iulie 2015 - pînă la 19 ianuarie 2016
(instanța de apel);*
- 3. de la 19 aprilie 2016 – pînă la 09 august 2016
(instanța de recurs ordinar).*

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct.1¹) Cod de procedură
penală legal executată.

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Cantemir din 11 iunie 2015, Popa Nicolae
a fost condamnat în baza art. 164 alin.(2) lit. b), e), g) Cod penal, cu aplicarea
art. 79 Cod penal la 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de
tip semiînchis.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei stabilite a fost
suspendată condiționat pe un termen de probă de 4 ani.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Barbu C. a fost lăsată spre
examinare în ordinea procedurii civile.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a constatat că, Popa
Nicolae, în seara de 17 aprilie spre 18 aprilie 2014, de comun acord și printr-o
înțelegere prealabilă cu alte persoane neidentificate de organul de urmărire
penală, cu automobilul de model Volvo XC50, cu n/î CH BB 919, s-au deplasat

din com. Crihana Veche, r-nul Cahul, în s. Acui, r-nul Cantemir, unde prin constrângere fizică și psihică, intenționat, cu o bătă din lemn, pregătită din timp, adaptată special pentru vătămare corporală, a aplicat mai multe lovituri peste tot corpul lui Maslin Vasile și Barbu Constantin, amenințându-i cu răfuială fizică, în timp ce aceștia se aflau în barul din centul s. Acui, r-nul Cantemir. Apoi, forțat, i-a urcat pe aceștia în portbagajul automobilului, deplasându-se în pădurea din preajma s. Acui, unde, le-a aplicat lovituri peste tot corpul, cauzându-i lui Barbu C. leziuni corporale ușoare iar lui Maslin V. dureri fizice.

3. Împotriva sentinței a declarat apel acuzatorul de stat care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri de condamnare, cu stabilirea pedepsei inculpatului de 8 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis. Corpurile delictive: automobilul de model „VolvoXC60” cu n/î CH BB 919 ce aparține lui Popa N. potrivit art.106 CP de transmis forțat și gratuit în folosul statului, iar telefonul mobil de restituit proprietarului. Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Barbu C. să fie admisă integral.

A menționat că instanța eronat a aplicat prevederile art. 79 Cod penal, neluând în considerare că în speță lipsesc circumstanțe excepționale. Mai mult că inculpatul nu a conștientizat acțiunile comise, nerecunoscând vina.

La fel, nu s-a luat în considerare că automobilul de model „VolvoXC60” cu n/î CH BB 919 ce aparține cu drept de proprietate inculpatului a servit direct la comiterea infracțiunii, deoarece cu acesta s-a deplasat în s. Acui, ulterior victimele au fost transportate în automobil.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 19 ianuarie 2016, a fost respins, ca nefondat apelul declarat de procuror.

5. Instanța de apel a constatat că prima instanță obiectiv și sub toate aspectele, prin prisma art.101 Cod de procedură penală, a examinat și apreciat probele administrate în cauză, care dovedesc cu certitudine vinovăția lui Popa N. în săvârșirea infracțiunii imputate, corect a stabilit circumstanțele de fapt și vinovăția inculpatului, just a încadrat în drept acțiunile lui, circumstanțe care nici nu se contestă.

De asemenea, instanța a conchis că și măsura de pedeapsă a fost aplicată legal și corect de către instanța de fond, că la stabilirea acesteia s-a ținut seama de gravitatea infracțiunii săvârșite, de circumstanțele atenuante, iar ilegalitatea

și imoralitatea acțiunilor părților vătămate care au dus la provocarea infracțiunii, au servit temei de aplicare a art. 79 Cod penal, precum și de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, considerînd totodată irațională executarea reală a pedepsei cu închisoarea, pe motiv că corectarea acestuia este posibilă fără izolarea de societate, în condițiile suspendării condiționate a executării pedepsei, nefiind stabilite careva impedimente pentru aplicarea acestor prevederi legale.

Totodată, instanța a menționat că este neîntemeiat argumentul acuzatorului de stat precum că automobilul de model „VolvoXC60” cu n/î CH BB 919 care a fost utilizat la săvîrșirea infracțiunii cade sub incidența confiscării speciale.

În acest sens, s-a făcut referire la prevederile art. 106 Cod penal, precum și s-a concluzionat că instanța de fond corect a stabilit de a restitui automobilul de model „VolvoXC60” cu n/î CH BB 919, persoanei de la care a fost ridicată, din motiv că aceasta nu-i aparține cu drept de proprietate lui Popa N. La materialele cauzei, nu este anexat certificatul de înregistrare a automobilului, prin care s-ar confirma că proprietarul automobilului ar fi inculpatul Popa N.

Astfel, just instanța a ajuns la concluzia de a restitui automobilul persoanei de la care a fost ridicată, deoarece acuzarea nu a prezentat probe ce ar demonstra că automobilul dat aparține cu drept de proprietate inculpatului. Or, una din condițiile aplicării confiscării speciale este că făptuitorul să utilizeze la săvîrșirea infracțiunii cum este în speța dată, automobilul care aparține lui, sau complicilor, ceea ce nu a fost demonstrat, din care considerente automobilul a fost restituit. Mai mult ca atît, nici în instanța de apel nu au fost prezentate careva probe ce ar confirma dreptul de proprietate a lui Popa N. asupra automobilului de model „Volvo XC 60” cu n/î CH BB 919, iar inculpatul a declarat că mașina îi aparține unei persoane pe numele „Lazăr” din s. Pașcani, cerînd automobilul de la el pentru a se deplasa, însă nu a fost demonstrat faptul că proprietarul a cunoscut despre folosirea mijlocului de transport pentru a săvîrși infracțiunea incriminată, ceea ce este o circumstanță esențială pentru examinarea posibilității confiscării speciale.

Prin urmare, nefiind prezentate probe întru demonstrarea contrariului, instanța de fond corect a procedat prin neconfiscarea acestuia, cu toate că s-a

declarat că acest bun îi aparține cu drept de proprietate, însă în acest sens nu a fost prezentat un contract de vânzare-cumpărare din care să rezulte că Popa N. a dobândit cu titlu de proprietate și este proprietarul automobilului al cărui confiscare se solicită, materialele cauzei nedemonstrând faptul că inculpatul deține acest automobil cu drept de proprietate.

6. Împotriva deciziei nominalizate a declarat recurs ordinar procurorul, care invocând temeiul prevăzut la art. 427 alin.(1) pct.6) și 10) Cod de procedură penală solicită, casarea acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

În argumentarea recursului a invocat că la stabilirea pedepsei instanțele eronat au interpretat regulile de individualizare a pedepsei penale și neîntemeiat au aplicat art. 79 și 90 Cod penal. Potrivit legii penale și practicii judiciare, săvârșirea unei infracțiuni grave nu exclude posibilitatea stabilirii unei pedepse mai blânde decât cea prevăzută de lege. Însă, instanțele trebuie să verifice prezența în cauză a circumstanțelor excepționale care servesc drept temei pentru aplicarea normei art. 79 CP și să le reflecte în partea descriptivă a sentinței, precum și alte circumstanțe care ar permite suspendarea condiționată a executării pedepsei.

Astfel, instanțele judecătorești au recunoscut doar o singură circumstanță atenuantă și una excepțională în baza cărora au aplicat art.79 Cod penal, iar la stabilirea art.90 CP careva circumstanțe nu s-au stabilit, limitându-se doar la prevederi generale, neluând în considerare că inculpatul vina nu a recunoscut.

7. Împotriva recursului acuzatorului de stat a depus referință inculpatul Popa N., care a solicitat respingerea cererii de recurs, ca fiind nefondată, totodată, a menționat că recursul ordinar declarat este depus peste termen, deoarece decizia motivată a fost pronunțată la 19.01.2016, iar recursul este depus la 23.03.2016, ceea ce reprezintă o încălcare a termenului stipulat la art. 422 CPP.

8. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct.6) și 10) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța de apel, inclusiv și în temeiul când instanța de apel nu s-a

pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau când hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și când s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Reieșind din prevederile art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Instanța de apel, judecînd apelul, n-a respectat întocmai aceste prevederi obligatorii ale legii procesual-penale.

Potrivit textului recursului, recurentul nu este de acord cu măsura de pedeapsă stabilită lui Popa N. de prima instanță cu aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal, menținută de instanța de apel, din considerentul că decizia contestată nu cuprinde motivele de aplicare a art. 79 Cod penal.

Conform prevederilor art. 7 Cod penal la aplicarea legii penale se ține cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvîrșite, de persoana celui vinovat și de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea penală.

Dispoziția art.61 alin. (2) Cod penal, prevede că pedeapsa are drept scop corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvîrșirii de noi infracțiuni atît din partea condamnaților, cît și a altor persoane.

Prevederile art. 75 Cod penal, stipulează că persoanei recunoscute vinovate de săvîrșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a Codului penal. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvîrșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

În speță, instanța de apel nu a îndeplinit aceste stricte prevederi ale legii, precum și explicațiile date de către Plenul Curții Supreme de Justiție la

pct. 14 al Hotărîrii nr. 22 din 12 decembrie 2005 „*Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*”, cu modificările ulterioare, unde, una din chestiunile de drept pe care trebuie să le soluționeze instanța de apel este: dacă pedeapsa a fost individualizată și respectiv, just aplicată, din sensul cărora rezultă că nerespectarea acestor cerințe ale legii echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, fapt ce atrage după sine casarea deciziei instanței de apel.

Judecînd cauza, instanța de apel a conchis că la numirea pedepsei în privința lui Popa N., instanța de fond a ținut seama de prevederile art. 61 alin. (2) și art. 75 Cod penal, inclusiv și de circumstanțele cauzei care atenuează răspunderea, precum și de personalitatea inculpatului.

Reieșind din sensul legislației în vigoare cu privire la aplicarea în practica judiciară a principiului individualizării pedepsei penale, la examinarea cauzelor penale în ordine de recurs este necesar de verificat minuțios respectarea de către instanțele ierarhic inferioare a cerințelor legii la aplicarea pedepselor și de a lichida la timp erorile comise.

Ce ține de individualizarea pedepsei aplicate inculpatului de către instanța de fond, menținută de cea de apel conform art. 79 Cod penal, instanța de recurs consideră că în speța de referință, din materialele dosarului soluția nu este argumentată sub aspectul existenței circumstanței excepționale, dar prin prezența mai multor circumstanțe atenuante.

Raționamentul unei asemenea concluzii rezultă din însăși dispoziția art. 79 Cod penal: „Ținînd cont de circumstanțele excepționale ale cauzei, legate de scopul și motivele faptei, de rolul vinovatului în săvîrșirea infracțiunii, de comportarea lui în timpul și după consumarea infracțiunii, de alte circumstanțe care micșorează esențial gravitatea faptei și a consecințelor ei, precum și de contribuirea activă a participantului unei infracțiuni săvîrșite în grup la descoperirea acesteia, instanța de judecată poate aplica o pedeapsă sub limita minimă, prevăzută de legea penală pentru infracțiunea respectivă, sau una mai blîndă, de altă categorie, ori poate să nu aplice pedeapsa complementară obligatorie”.

Așadar, pornind de la faptul că inculpatul a comis cu intenție directă infracțiunea, motivul comiterii acesteia constituind, din circumstanțele faptei, răzbunarea pentru amenințările primite din partea părților vătămate atît prin intermediul apelurilor telefonice, cît și prin intermediul internetului.

Lecturînd textul sentinței se observă că instanța de fond a numit pedeapsa inculpatului cu trimitere la art. 79 Cod penal, menționînd ca circumstanță excepțională - *ilegalitatea și imoralitatea acțiunilor părților vătămăte, care au provocat infracțiunea*.

Circumstanțele menționate, nu poate servi temei pentru aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal, mai mult o asemenea argumentare este inadmisibilă, or în speță părților vătămăte nu i se aduce nici o acuzație.

În acest sens, instanța menționează că aprecierea instanței privind aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal, nu trebuie să fie limitată doar asupra prezenței circumstanțelor atenuante atribuite inculpatului, dar inclusiv, să acorde atenție circumstanțelor agravante, persoanei inculpatului, condițiilor de comitere a infracțiunii etc.

Relevantă în cazul vizat este Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la unele chestiuni ce vizează individualizarea pedepsei penale nr. 8 din 11 noiembrie 2013, unde la pct. 11) este specificat că „În spiritul acestei norme penale, se înțelege că trebuie să existe ori în împrejurările în care s-a derulat fapta infracțională, ori în datele privind personalitatea infractorului, circumstanțe, împrejurări, particularități, situații sau stări de lucruri, care constituie excepție de la starea obișnuită a lor ori a personalității inculpatului. Împrejurările obișnuite sînt cele care predomină și caracterizează majoritatea cetățenilor și nu pot fi considerate excepționale.

În cazul stabilirii unor asemenea împrejurări, instanța de judecată este obligată să indice în sentință care anume circumstanțe ale cauzei sunt considerate excepționale și în corelație cu care date despre persoana vinovatului ele servesc drept temei pentru aplicarea art. 79 CP. Instanțele de judecată trebuie să studieze multilateral, în deplină măsură și obiectiv, toate circumstanțele și datele care caracterizează atît negativ, cît și pozitiv persoana inculpatului și care au o importanță esențială pentru stabilirea categoriei și mărimii pedepsei”.

Această eroare de drept nu a fost corectată de instanța de apel, care prin respingerea apelului procurorului a menținut sentința în vigoare, reținînd că corect s-a ținut cont de existența circumstanței excepționale – ilegalitatea și imoralitatea acțiunilor părților vătămăte care au dus la provocarea infracțiunii, aplicînd art. 79 CP, fără a da răspuns la motivul dacă aceste circumstanțe sunt în legătură cu personalitatea inculpatului, cu scopul,

motivele și rolul lui în timpul săvârșirii infracțiunii, cu comportamentul acestuia pînă sau după săvârșirea infracțiunii, prevederi indicate expres în norma art. 79 Cod penal.

Mai mult ca atît, instanța de apel nu a verificat nici corectitudinea aplicării de către instanța de fond a prevederilor art. 90 Cod penal și anume, în cazul în care instanța de judecată a constatat circumstanțe atenuante și a redus pedeapsa, aceste circumstanțe nu mai pot servi temei de aplicare a art.90 Cod penal, deoarece ar însemna că aceleași situații de drept i se acordă o dublă valență juridică.

La stabilirea pedepsei cu aplicarea prevederilor art. 79 și 90 Cod penal, instanța urmează să identifice circumstanțe excepționale pentru stabilirea unei pedepse sub limita minima sau altă pedeapsă mai blîndă și alte circumstanțe importante care ar permite condamnarea cu suspendarea pedepsei, ceea ce în speță nu a fost făcut.

Cele menționate denotă faptul, că instanța de apel nu s-a pronunțat clar asupra argumentelor procurorului privitor la pedeapsa aplicată inculpatului Popa Nicolae, însă a dat un răspuns în termeni vagi.

Instanța de recurs consideră că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra acestor motive, mărginindu-se doar la constatarea că individualizarea pedepsei a fost efectuată corect, ceea ce echivalează cu nerezolvarea fondului apelului.

Prin urmare temeiul prevăzut de art. 427 alin.(1) pct.6) și 10) Cod de procedură penală - că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și s-au aplicat pedepse în alte limite decît cele prevăzute de lege, invocate de recurent, persistă în cauză, deoarece circumstanțele invocate de instanța de fond nu pot fi considerate ca circumstanțe excepționale, ce ar justifica aplicarea unei pedepse mai blînde decît cea prevăzută de lege, deci instanța de apel în cauza dată nemotivat și incorect a menținut concluzia instanței de fond.

Încălcările enunțate determină, incontestabil, Colegiul să concluzioneze asupra necesității de a casa decizia instanței de apel cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță în alt complet de judecători.

În procesul rejudecării cauzei instanța urmează să țină cont de argumentele formulate în apel și cele expuse în prezenta decizie, să înlătore omisiunile admise, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în

recurs, iar la stabilirea pedepsei să țină cont de prevederile art. 7, 61, 75 Cod penal și să adopte o hotărîre legală și întemeiată în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în cadrul Procuraturii de nivelul Curții de Apel Cahul, Mihail Tomița, casează total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 19 ianuarie 2016, în cauza penală în privința lui *Popa Nicolae Gheorghe* și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac, pronunțată integral la 01 septembrie 2016.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecătorii

Constantin Alerguș

Elena Covalenco

Ion Guzun

Iurie Diaconu